

Олексюк Д.І.
Студент ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник
Солончук І.В. ст. викл., ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Касаційне оскарження в цивільному процесі як гарантія забезпечення законності судових рішень

Касація — це спосіб оскарження судових рішень, що набрали чинності, з підстав неправильного застосування судом норм матеріального права або порушення норм процесуального права. Зазначена стадія цивільного процесу є екстраординарною (виключною), на цій стадії забезпечується додаткова перевірка судових актів. Ефективність здійснення правосуддя в цивільному процесі (утім, як і в інших видах судочинства) залежить від багатьох факторів, зокрема від кількості правових норм та якості їх змісту, від правосвідомості та правозастосування, і навіть від визначених шляхів реформування законодавства. Останнім часом до факторів, які б сприяли ефективному здійсненню правосуддя, відносять реформу судочинства, покликану змінити інстанційні функції та повноваження органів судової влади. Аналіз цього фактору без огляду історії реформування судочинства, становлення законодавства у сфері цивільної касації буде неповним, тому варто виокремити найважливіші події його формування.

Правове регулювання права касаційного оскарження в цивільному судочинстві має двох аспекту сутність, що виявляється:

— по-перше, у межах реалізації права касаційного оскарження в цивільному судочинстві, що зумовлені низкою критеріїв (фільтрів) його здійснення, а саме: вимогами щодо активного характеру реалізації права касаційного оскарження, що походить від відповідного волевиявлення суб'єктів; персоніфікованим характером права касаційного оскарження, що зумовлено чітко визначеним колом суб'єктів, які наділені цим правом; предметним аспектом права касаційного оскарження, що пов'язано з можливістю оскарження певної категорії судових актів правозастосування; формальними вимогами, змістом яких є система підстав для здійснення права касаційного оскарження; вимогами щодо форми і змісту касаційної скарги, яка має бути підготовлена та оформлена суб'єктами здійснення права касаційного оскарження; процесуальним аспектом, що передбачає особливу процедуру подання касаційної скарги суб'єктами касаційного оскарження; можливістю приєднання до касаційної скарги суб'єктів касаційного оскарження судових актів правозастосування; можливістю доповнення, зміни касаційної скарги або відкликання її та відмови від неї; відмови позивача від позову та укладення мирової угоди;

— по-друге, субсидіарним обов'язком судових органів щодо реагування на здійснення права касаційного оскарження, що визначається системою таких обов'язків щодо: відкриття касаційного провадження у справі; строків розгляду касаційної скарги, підготовки справи до касаційного розгляду; проведення попереднього розгляду справи; здійснення безпосереднього розгляду справи судом касаційної інстанції; меж розгляду справи судом касаційної інстанції; повноважень суду касаційної інстанції; можливості відхилення касаційної скарги і залишення рішення без змін; скасування рішення і передачі справи на новий розгляд; скасування судових рішень і залишення в силі судового рішення,

скасованого помилково; скасування рішення із закриттям провадження в справі або залишенням заяви без розгляду; скасування судових рішень і ухвалення нового рішення або зміни рішення; відхилення касаційної скарги на ухвалу суду або її зміни чи скасування; ухвалення рішення та постановлення ухвал судом касаційної інстанції; оголошення судом касаційної інстанції про прийняте рішення (ухвалу); порядку розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи тощо.

Таким чином, право касаційного оскарження в цивільному судочинстві можливо визначити як передбачений цивільно-процесуальним законодавством комплекс правомочностей чітко визначеного кола суб'єктів на підготовку та подання касаційної скарги до суду касаційної інстанції щодо певного кола актів правозастосування судів першої та апеляційної інстанцій, що засноване на підставах неправильного застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV
2. Тимошенко О. А. Право касаційного оскарження та порядок його реалізації в цивільному судочинстві України / О. А. Тимошенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2011. - № 12. - С. 111-116.
3. Червинська М. Є. Касація в цивільному процесі: становлення і перспективи розвитку / М. Є. Червинська // Часопис цивільного і кримінального судочинства. - 2015. - № 5. - С. 69-79.
4. Цивільний процес України: академіч. курс: [підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.]: [за ред. С. Я. Фурси]. – К. : Вид-во Фурси С. Я.: КНТ, 2009. – 848 с.